

Hayızlı kadının ziyaret tavafı

Soru: Hayızlı kadının ziyaret tavafı yapması caiz midir?

Cevap

Allah Teala “Orada apaçık deliller, İbrâhim’in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah’ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.”¹ buyurarak belli şartları taşıyan kişilere haccetmeyi farz kılmıştır. Ziyaret tavafı yapmak da hac ibadetinin rükunlarından biridir.²

Allah Rasulü ﷺ Hac esnasında hayız olan Aişe annemize: “Tavaf hariç hacıların yaptığı diğer fiileri yap.”³ buyurmuştur. Bu hadis-i şeriften hareketle fukaha, tavaf yaparken temiz olmanın gerekliliği hususunda ihtilaf etmiştir. Hanefiler, Allah Teala’nın “O kadîm evi (Kâbe) tavaf etsinler.”⁴ buyurarak taharet kaydı olmaksızın tavafı emrettiğini, bundan da abdestin tavaf için şart olmadığına anlaşıldığını ifade etmiştir. Onlara göre hadis-i şerifteki bu ifadeyle ayet-i kerime birlikte mülâhaza edildiğinde taharet, tavaf için vacip olmakla birlikte tavafın şartı olmadığından abdestsiz yapılan tavaf eksik olsa da geçerlidir.⁵

Diğer üç mezhep ise Allah Rasulü’nün ﷺ mezkur ifadesinden hareketle abdestsiz bir şekilde tavaf yapılamayacağını dolayısıyla abdestin tavafın şartı olduğunu söylemiştir.⁶

Yukarıda zikredilenlerden hareketle Hanefilere göre; bir kadın, ziyaret tavafı yapmadan önce hayız olursa, tavafın vacibi olan taharet yerine gelmediğinden dolayı kendisi için en doğru olan temizlenene kadar bekleyip ziyaret tavafını yaptıktan sonra beldesine dönmesidir. Mekke’de beklemeyip tavaf yapmadan beldesine dönecek olursa tekrardan Kabe’ye gidip ziyaret tavafını yapana kadar ihramlı gibi kabul edilir. Şayet hayızlı bir şekilde tavaf yapacak olsa, Allah Rasulü’nün ﷺ emrine muhalefet ettiğinden ve mescide hayızlı olarak girdiğinden dolayı günahkar olur ve vacibi terk ederek tavaf yaptığından dolayı tavafı iade etmesi gerekir. Şayet iade etmezse ceza olarak bedene (büyük baş hayvan) kesmesi gerekir ve haccı tamam olur.⁷

Şafiiler ise, ziyaret tavafı yapmadan hayız olan kadının durumu hakkında ihtilaf etmiştir. Bir görüşe göre temizlenip tavaf edene kadar Mekke’de bekler. Ziyaret tavafı yapmadan Mekke’den ayrılırsa tekrar dönüp tavafı yapana kadar ihramlılık hali devam eder. Diğer bir görüşe göre ise, orada beklemek kadına meşakkat olacak, yol arkadaşları geri dönüp gidecekse kadın da onlarla birlikte beldesine döner. Tavaf yapmak için tekrar Kâbe’ye gitme imkanı yoksa sefer mesafesi uzaklıktaki bir yere varır, gitme imkanı olmadığından muhsar gibi kabul edilir; kurban kesip tıraş olarak ihramdan çıkmış sayılır.⁸

Maliki mezhebinin genel kabul gören görüşüne göre de kadın temizlenene kadar orada beklemeli ve temiz bir şekilde tavaflı yaptıktan sonra dönmelidir. Kadının yanında bulunan mahremi de orada onunla birlikte durmakla mükelleftir. Ancak Maliki alimlerin bazıları; kudüm tavaflı ve sa'y yapmış olan bir kimsenin, ziyaret tavaflı yapması gerektiğini bilmeden veya onu unutup beldesine dönmesi halinde tekrardan ziyaret tavaflı için dönmesine gerek olmadığını, kişiden meşakkati izale etmek adına kudüm tavaflı ve sa'yın ziyaret tavaflı yerine geçeceğini söylemiştir. Buradan hareketle kudüm tavaflı ve sa'y yapıp da ziyaret tavaflı yapmadan evvel hayız olan ve temizlenene kadar orada kalması mümkün olmayan kadın da memleketine döndükten sonra Hac için tekrar gelmesi ciddi meşakkat olacaksa unutarak veya farz olduğunu bilmeden dönen kişi gibi kabul edilerek ziyaret tavaflı yapmış kabul edilir.⁹

Günümüzde özellikle Türkiye'de kura sistemiyle hacca gidildiğinden hac başvurusu yapan kişiler uzun müddet beklemektedir. Yıllarca bekledikten sonra kurası çıkıp da hacca giden bir hanımefendi, başına böyle bir durum geldiğinde mümkünse Mekke'de kalış süresini uzatmalı ve ziyaret tavaflı yaptıktan sonra memleketine dönmelidir. Ancak orada beklemesine imkan yoksa, memleketine döndüğünde yeterli maddi imkanı olsa dahi tekrardan kuranın çekilmesi ve ona sıra gelmesi de uzun zaman alacağından bu müddet içerisinde kadının ihramlı olarak kalması ciddi meşakkat olur. Buna göre günümüzde Maliki ulemasının; "Ziyaret tavaflı yapamadan hayız olan kadın, önceden kudüm tavaflı ve sa'y yaptıysa bu, ziyaret tavaflı yerine kabul edilir." şeklindeki fetvasıyla amel edilebilir.

1. Ali İmran, 3/97.

2. Bkz. İbrahim b. Muhammed b. İbrahim el-Halebî, *Mültek'al-Ebhur* (Beyrut: Dâru'l-Beyrûtî, 2005), s. 195.

3. Buhârî, Hayız, 7 (Hadis No: 305).

4. Hac, 22/29.

5. Bkz. Kemaluddîn Muhammed b. Abdi'l-Vâhid İbnu'l-Hümâm, *Şerhu Fethi'l-Kadîr ala'l-Hidâye* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2012), 3/23.

6. Bkz. Muhammed b. Hamûd el-Vâilî, *Buğyetu'l-Muketesid Şerhu Bidâyeti'l-Müctehid* (Beyrut: Dâru İbn Hazm, 2019), 7/4240.

7. Bkz. Burhanuddîn el-Merğînânî, *el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî* (Karaçi: Mektebtu'l-Büşrâ, 2021), 1/427-428; İbnu'l-Hümâm, *Şerhu Fethi'l-Kadîr ala'l-Hidâye*, 3/23; Muhammed Emin İbn Abidin, *Minhatu'l-Hâlik ala'l-Bahri'r-Râik (el-Bahru'r-Râik İle Beraber)* (Dâru'l-Kitâbi'l-İslâmî, ts.), 3/61.

8. İbn Hacer el-Heytemî, *el-Fetâvâ'l-Fıkhiyyetu'l-Kübrâ* (el-Mektebetu'l-İslâmiyye, ts.), 2/98-99; Şemsuddîn Muhammed b. Muhammed el-Hatîb eş-Şirbînî, *Muğni'l-Muhtac ilâ Marifeti Meâni Elfâzi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1994), 2/281.

9. Abdu'l-Bâkî b. Yûsuf b. Ahmed ez-Zurkânî, *Şerhu'z-Zurkânî alâ Muhtasari Halîl* (Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2002), 2/509; Ali el-Adevî, *Hâşiyetu'l-Adevî (Şerhu'l-Haraşî alâ Muhtasari'l-Halîl İle Beraber)* (el-Matbaatu'l-Kübrâ el-Emîriyye, 1900), 2/343.